

SUMATRA-COURANT

NIEUWS- EN ADVERTENTIE-BLAD.

HOOFD-BUREAU te Padang bij van Zadelhoff & Fabritius. Te Batavia bij H. M. van Dorp.

Prijs per halfjaar voor PADANG . . . f 7.50.
 „ „ „ „ SUMATRA . . . 10.00.
 „ „ „ „ JAVA 12.50.
 „ „ „ „ NEDERLAND . . 15.00.

Deze Courant verschijnt elke week,
 des ZATURDAGS voor posttijd.

De prijs der Advertentiën is f 1.-- voor 10 woorden
 Bij herhaling betaalt men de helft.
 Behalve het Zegel voor den Lande.
 Brieven franco.

ADVERTENTIEN.

Bevallen van een ZONN, de echtgenoot van
 H. VOGLER.
 PADANG, 17 Sept. 1862. [245]

Bevallen van eene DOCHTER, M. G. SEVERIJN,
 van Meeningen.
 PADANG, 18 September 1862. [248]

Heden ontsiep zacht en kalm de Heer Willem van
 der Valk, in leven gepensionerd Ambtenaar, diep
 betreurd door zijne troostelooze Weduwe, tulrijke
 Vrienden en van zijn eenigen diep bedroefden Zoon
 H. VAN DER VALK.
 PADANG, 14 Sept. 1862. [237]

VENDUTIE

op Maandag den 22 dezer maand,
 in het Vendu Locaal van de Ondergeteckenden
 kampong China,
 van: Laken, Tricot, Heeren Hemden, Cols, Hand-
 doekgoed in stukken van 12 el, Damast Tafelgoed,
 Zijden Parapluie's, enz. enz.

Van:

Provisien in blik en vaatjes.

Verache Hammen, Gerookt Vleesch,
 en eindelijk van:

eenig Japansch Lakwerk, Speelkaarten, Papier, Si
 garen, Spiegels, Klokken, Waschtafels met stiel, enz. enz.

De Vendu houders,
 DIEMONT & Co.

[253]

VENDUTIE

op Donderdag den 25 Septemb. 1862,
 voor het woonhuis van den Failliet verklaarden
 Tokohouder

MARCUS DANIELS,
 van zijne

INBOEDEL,

bestaande uit:

Dranken, Provisien in blik en eenige Modeartikelen.
 Zoomede:

een Houten Loods, Span Paarden, een Wagen, Zeven
 stuks Varkens, Twee Koebeesten en wat verder
 te voorschijn zal worden gebracht.

Namens de Sumatrasche Weeskamer:

De Secretaris,
 ANDRÉE WILTENS.

[246]

Onthulling van het Standbeeld.

VAN
 ARY SCHEFFER
 TE DORDRECHT.

Dordrecht 8 Mei 1862.

Dat de „grijze Merwe stad“ heden geheel in feest-
 telijke stemming verkeert, dat alles er in feestdrosch
 getooid is, dat het er wemelt van vreemdelingen — en
 daaronder van beroemde buitenlanders — zal ik u
 nauwelijks behoeven te zeggen. Ik durf zelfs van de
 welwillendheid uwer lezers onderstellen dat zij zich-
 zelve en mij wel zullen willen ontslaan van eene
 opeenspelende van gemeenplaatsen en geuiteerde
 termen, ontrent reeds vroeg in den morgen wap-
 perende vlaggen en wat dies meer zij, waarmede
 men gewoon is te constateren dat er feest gevierd
 wordt.

Trouwens de oudste der Hollandsche steden, de
 bakermat van zoo vele beroemde personen, mag
 trotsch zijn op het feest dat zij heden viert. 't Verdient
 opmerking dat dit feest een inboorling geldt, wien —
 schoon hij het grootste deel zijns levens in den vreem-
 de doorbragt — steeds het harte warm bleef kloppen
 voor zijn geboortegrond. Wat er ook door biografen
 van ARY SCHEFFER moge beweerd zijn, met betrekking
 tot zijne naturalisatie als Franschman (passez moi le
 mot; ik bedoel niet in staatsrechtelijken zin) het is
 ons genoeg bekend dat hij Hollander bleef met hart

Op de geannonceerde VENDUTIE

van
 DIEMONT & Co.,

zal alsnog worden verkocht:

EEN ELEGANTE HAND-CHAIS
 met PAARD en TUIG. [259]

VENDUTIE

Woensdag den 21 September 1862,

voor het woonhuis van den

WelEd.Gest. Heer Mr. H. N. GROBBEE,

door

opt. ZADELHOFF & FABRITIUS,
 van Z. WelEd.Gestr.

keurig netten en goed onderhouden

INBOEDEL,

bestaande uit:

Mahonijhouten en andere

MEUBELN,

als:

STOELN, TAFELS, KASTEN, SPEELTAFELS, BAN-
 KEN, LEDIKANTEN, BUFFET, enz., enz.

Fraaije Spiegels en Schilderijen.

Voorts:

van HANG- en TAFELAMPEN, CRISTAL, GLAS-
 en PLEETWERK, Porcelainen EET- en THEE-
 SERVIEZEN, enz., enz.

Eene zoo goed als nieuwe

PIANINO,

uit de fabriek van Ketslair.

Een STORTBAD met koperen kraan.

Een Engelsch KINDERWAGENTJE.

Een BENDIE met PAARD en TUIG
 compleet.

Een RIJPAARD met ZADEL.

[255]

OP DE VENDUTIE,

van Woensdag den 21 September a. s.,

ten huize van den

WelEd.G. Heer Mr. H. N. GROBBEE,

zal, voor rekening van den Boedel van wijlen den Heer

R. H. van WIJK, Rz.,

verkocht worden, een
 GOUD SAVONET-HOROLOGIE,
 met dito ketting en tonguet.
 v. ZADELHOFF & FABRITIUS,
 Commissionairs.
 [254]

Bij de Boekhandelaren v. ZADELHOFF & FABRITIUS
 allier, is verschenen:

HET KOFFIJ-STELSEL

VAN

SUMATRA'S WESKAMER.

DOOR

C. E.

(Overgedrukt uit de SUMATRA-COURANT Nos. 31, 32, 37 en 38.)

Twee en dertig pagina's compresse druk gr. 8°
 met Onslag,

Prijs f 1.--.

De Uitgevers hopen door een groot debiet aange-
 moedigd te zullen worden, meerdere Brochures uit
 te geven.

Het is de eerste Brochure die hier ter Luste verschijnt,
 en zal voorzeker om hare belangrijkheid vele ko pers
 vinden. [244]

EERSTE OPROEPING.

De Sumatrasche Weeskamer, als Curatrice in het
 faillissement van den bij vonnis van den Raad van
 Justitie te Padang van den 25sten Augustus 1862,
 failliet verklaarden Tokohouder.

MARCUS DANIELS,

roept, op last van den Heer Regtercommissaris in dit
 faillissement, hielen, alle bekende en onbekende
 schuldeischers de bevoorregte en de pond of hypotheek
 hebbende daaronder begrepen, ten einde ingevolge
 deze eerste oproeping, hetzij in persoon, hetzij bij
 behoorlijk daartoe gevolmagtigden, op Maandag den
 achtsten December 1862 twee en zestig, des voormid-
 dags ten half negen ure te verschijnen in de gewone
 vergaderzaal van den Raad van Justitie te Padang,
 en over te gaan tot de verificatie hunner schuldvor-
 deringen in het faillissement voornoemd.

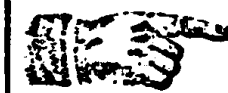
PADANG den 19 September 1862.

Namens de Sumatrasche Weeskamer:

De Secretaris,

ANDRÉE WILTENS.

[245]

Debiteuren en Crediteuren
 in den Boedel van wijlen den Heer
 WILHELM VAN DER WERK,
 worden verzocht, witerlijk binnen drie maanden, aan-
 gifte of betaling te doen aan den Ondergeteckende,
 gemagtigde van de Weduwe, Executrice Testamentaire.

M. HERSTEIN.

PADANG, 19 Sept. 1862.

[247]

en ziel, dat hij — opmerkelijk genoeg — zich nog
 steeds gemakkelijk in onze taal uitdrukte, dat hij nog
 in 't laatst zijns levens, niet alleen Hollandsche brie-
 ven schreef, maar nu en dan zijn geest lucht gaf in
 een H. landsch gedicht.

En daarom vooral zal 8 mei 1862 in de geschied-
 boeken van Dordrecht eene gewichtige bladzijde blij-
 ven beslaan. Met regmatigen trots mag men zich
 herinneren dat de als mensch en schilder hoog
 gevierde ARY SCHEFFER, hier op 10 februari 1793 het
 levenslicht aanschouwde.

Ik wensch u geene levensbeschrijving van den trou-
 wen vriend van het stadhuis van Orleans te leveren;
 bekwaam pennen dan de mijne hebben reeds her-
 haaldelijk zich van die taak gekwet, zij het dan
 ook niet altijd even historisch juist. Maar toch komt
 het mij op een dag als deze schier onmisbaar voor,
 een vlugtigen blik te slaan op den grooten man, wien
 het feest geldt.

't Is van algemeene bekendheid dat Ary de tweede
 van vier kinderen was, uit het huwelijk van den
 portretschilder Jan Baptist Scheffer met Cornelia
 Lamme, geboren. Ongeveer 15 jaren oud, toen zijne
 moeder weduwe werd, toonde de jongeling reeds
 onmiskenbaren aanleg en studeerde hij op de teeken-
 akademie te Amsterdam, en vooral ook ijverig in de
 anatomie onder professor Vrolik. Kort tijd later
 vestigde de weduwe zich te Parijs, met het oog op de
 verdere opleiding harer-zoons, terwijl Arij te Rijsel op
 eene kostschool zijne studien voorloopig voortzette.

Aan Pierre Guérin's leiding werd hij korten tijd
 later toevertrouwd, en nauwelijks den leeftijd van
 18 jaren bereikt hebbende, noodzaakde de min gun-
 stige financiële positie z. z. er moeder hem reeds om
 door de vruchten van zijn penseel bij te dragen
 tot bestrijding der kosten van het gezin.

Maar ik mag mij niet laten verleiden om, hoe
 vlugtig dan ook, het ontwikkelend talent van den
 schulder verder op den voet te volgen. Als ik den
 aanvang van zijne loopbaan hier in herinnering
 bragt, deel ik het hoofdzakelijk omdat ik de over-
 tuiging bezit dat hetgeen ik daarvan aanstipte juist
 is, al strijdt het wellicht met andere opgaven. Het
 zou zeker weinig pleiten voor den goeden dunk dien
 ik van het beschaafde Nederland heb, als ik het noodig
 oordeelde eene geheele levensbeschrijving hier in te
 lasseten, en zeer zeker zou ik meer plaatsruimte
 vergen dan mij in uwe Courant zal kunnen worden
 ingeruimd.

Ik ga dus van de onderstelling uit dat uwe lezers
 ARY SCHEFFER kennen en weten te waarderen, (zelfs
 de minst ontwikkelde kent althans eenige der gra-
 vures naar zijne heerlijke voorstellingen uit 't Olie's
 Faust, naar zijn Christus Consolator en Christus Re-
 numerator!) en kom terug op het feest van den dag.
 Wij gaan een achthal jaren terug. Het was op den
 27 Junij 1854 dat Scheffer, met zijne echtgenoot
 op het badhuis te Scheveningen logerende, een Lezoek
 aan zijne vaderstad bragt. Bij den heer Herman de
 Kat van Oost en West Barendrecht — wiens uitmun-

Toko DIEMONT en Co.

te verkrijgbaar:

PEPERMUNT-OLIE.
SULPHAS CHININE.
LEVERTRAAN.
BLOEM VAN ZWAVEL.
CREMETARTARI.
Eng. ZOUT.
SEIDLITZ POEDER.
Eng. PLISTER.
EAU DE LUCE.
LAVEMENT-SPUITEN, en
MEDICIJN-DOOZEN.

(241)

SCHILDERIJ-LIJSTEN:

Ovale en Vierkante PASSE PARTOÛT voor Photographische Portretten. Vergulde, Zwart Houten en Metalen Kaarten en Portret Standaards, voor een tot drie Portretten, alles keurig net bewerkt.

PHOTOGRAFISCHE ALBUMS.

Op nieuw ontvangen bij
(229) v. ZADELHOFF & FABRITIUS.

Per „Catherina Maria”

ontvingen de Ondergeteekenden:

BORDUURWOL.
Wit en Zwart STRAMINE.
MITAINES.
Witte en Zwarte BLONDES.
CORDELIERES.
KRAAGJES.
CHEMISSETTES.
MUTSEN- en HOEDENLINT.
BLOEMEN en BOUQUETTEN.
Zijden FOULARDS.
HAAK-ZIJDE, enz., enz.

[240] DIEMONT & Co.

Vergulde en Palsanderhouten

SCHILDERIJ-LIJSTEN.

SCHILDERIJ-KOORD.

LUXE-ARTIKELEN.

PHOTOGRAFISCHE ALBUMS.

PORTEFEUILLES EN MAPPEN.

[224] Ontpakt bij v. ZADELHOFF & FABRITIUS.

Bij de Boekhandelaren

v. ZADELHOFF & FABRITIUS,

worden voortdurend BESTELLINGEN aangenomen en in den kortst mogelijken tijd uitgevoerd, op

het graveren van

STEMPELS & CACHETTEN.

het snijden van afzonderlijke

LETTERS & WAPENEN,

in alle metalen,

de prijzen zijn matig gesteld. (250)

[Voor het land.]

Krachtens dispositie van het Militair Departement dd. 9 Julij 1862, No 90, zal door den Ondergeteekende op den 15den October aanstaande en volgende dagen, telkens des morgens ten 9 ure, ten zijnen Bureau, eene

PUBLIEKE UITBESTEEDING

gehuilen worden, voor de levering van GENIE-
GOEDEREN voor de dienst van het jaar 1861.

De VOORWAARDEN liggen ter inzage:

Te FORT DE KOCK op het Bureau van den Resident der Padangsche Borenlinden.

Te PADANG op dat van den Kapitein magazijn meester van het hulp genie magazijn, en op dat van den Ondergeteekende, bij wien tevens nadere inlichtingen te bekomen zijn.

PADANG, den 4den September 1862.

De Majoor,

Onder Directeur der Genie

ter Sumatra's Westkust,

[219] L. H. DEELEMAN.

tend kabinet te regt vermaard is — gebruikte hij het huldigmaal Het te Dordrecht gevestigde Harmonie muziekgezelschap Euterpe bragt den beroemden inboorling aldaar eene serenade. Deze even hoffelijke welgemeene hulde maakte op den gevierden maar immer nederigen kunstenaar een zoo hoogst aangename indruk, dat hij uit erkentelijkheid korten tijd later aan het Genootschap een voortreffelijk op porcelain geschilderd Hoofd van de muzie Euterpe ten geschenke aanbod.

Een jaar later vermogt de werkzame man het ontzettende geheim niet meer te bewaren, dat ook hij, even als zijne moeder, aan eene hartkwaal zou bezwijken.

Toen Ary Scheffer den 13 Junij 1838 was ontslagen, bleef Dordrecht evenmin achter om eene waardige hulde te brengen aan zijne nagedachtenis. De daar gevestigde muzikale vereenigingen wijdden hem eene „Soirée sinistre”, waarop o. a. eene cantate van den heer F. Böhm, orkestdirecteur, werd uitgevoerd. Reeds spoedig daarop ontstond het denkbeeld dat een meer blijvend stoffelijk aandenken behoorde opgericht te worden voor een man, die niet alleen door zijne talenten, maar ook en vooral door zijne beminnelijke hoedatigheden, aller bewondering weggedragen, aller harteu veroverd had.

Hierin geloof ik dat wij de primitieve aanleiding mogen zoeken tot het thans verzezen standbeeld. Aanvankelijk scheen men een nederiger monument op het oog te hebben, maar — en ik meen er op te

MILITAIR LIEFHEBERLIJ-TOONEEL.

17de Voorstelling.

Maandag den 22sten September 1862.

EEN BANKBILLET

VAN

DUIZEND GULDEN.

Oorspronkelijk Blijspel met zang in 2 bedrijven.

Prijzen der Plaatsen:

1e Rang f 2. 2e Rang f 1. 3e Rang f 0,50.

Militairen beneden den rang van Officier en kinderen betalen de helft.

Het Orchest zal bezet zijn door het Muziekkorps van het 17de Bataillon, onder de leiding van den Sergeant Majoor Wicherides.

Op den dag der voorstelling zijn Toegangkaartjes bij den Sergeant Kantinhouder verkrijgbaar.

Aanvang des Avonds ten 8 uur precies.

(242)

DE PILLEN VAN HOLLOWAY.

De pillen van Holloway zijn het beste geneesmiddel der wereld voor de volgende ziekten.

Dagelijksche, ander daagsche en der-dien daagsche Koortsen	Vrouwens-iekten	Kluis-iekten of Konings-iekten
Aanborsigheid	Aantal en van Beroorten	Keelpijn
Galkieken	Dicht	Steen en Graveel
Blaasjes op de huid	Hoofdpijn	Schindere verschijn-ingen
Pijn in de ingewanden	Slechte spijvertering	Gezwollen
Kollek	Ontsteking	Zweren
Verstopping in de darmen	Gezucht	Etter builen
Toring	Leverziekten	Wormen van alle soorten
Verzakking	Lenden pijn	Venerische ziekten
Water zucht	Aanbeulen	Le-douloureux
houde-loop	Rhumatiek	Zwakheden uit welke
Roois	Moeijelijk wateren	oorzaak ook, enz. enz.
	fluid-ziekten	

Doosjes Pillen à f 1.— f 3.— f 5.—

Potjes zalf à f 1.— f 3.— f 5.—

Te Padang Lij Diemont & Co.

- Batavia • S. B. van Kleeff & Co.
- Banjoemaas • M. S. Cherunan.
- Soeracarta • W. Veldman.
- Djocjocarta • Buijn & Co.
- Salatiga • F. Kruthoffer.
- Tagal • Wed. Dort.
- Cheribon • W. Galistan.
- Cheribon • M. Blok & Co.
- Samarang • H. L. Lijon & Co.

De Groot, Kolf & Co. en de hoofd-agenten Soesman & Co.

GODSDIENSTOEFENING

in de

Nederduitsche taal.

Zondag 21 Sept. 1862, des morgens ten 9 uur.

HET KOFFIJ-STESEL

VAN

SUMATRA'S WESTKUST.

(Vervolg en Slot van No. 57)

III.

Eenige beschouwingen omtrent het stelsel.

Tot nu toe hebben wij ons zoo veel mogelijk bepaald tot het vermelden van feiten, slechts dan ons bijzonder gevoelen bekend stellende, als het noodig was tot toelichting van het medegedeelde feit, of als wij vermeenden, dat eene daadzaak, op eene andere plaats, minder juist was voorgesteld. In dit laatste gedeelte van ons artikel willen wij het omgekeerde doen: wij willen het stelsel en enkele met hetzelfde in onmiddellijk verband staande onderwerpen „beschouwen” en slechts dan „feiten” aanhalen, als dat noodig is om de juistheid onzer meening aan te toonen.

Reeds in de inleiding van ons artikel gaven wij te kennen, dat naar onze overtuiging, het koffij-stelsel van Sumatra's Westkust meer goede eigenschappen bezit dan gebreken. En werkelijk de goede eigenschappen van dat stelsel zijn vele in getal. Laat ons ze eens opsommen.

- 1e De goede wegen zijn alleen daaraan te danken
- 2e. Duizende koelies, die vroeger overal rondzweerven, lujterende en spelende, zoo lang zij iets bezaten, en die eerst dan eene vracht zochten als zij niets meer te verliezen hadden, zijn genoodzaakt geworden om tot een meer geregeld leven terug te keeren, omdat de afvoer met karren en paarden hunne diensten grootendeels overbodig maakte

mogen wijzen als een verblijdend teeken dat gunstig getuigt voor nationaal gevoel en kunstzin onzer landgenooten — reeds spoedig stelde de deelneming, zoo moreele als materiele, den ontwerpers in staat aan dat plan uitbreiding te geven, en er zou ook voor Ary Scheffer een standbeeld worden opgericht.

Zonder u bijzonderheden na te gaan hoe ook dit plan ontwikkeld werd, begeven wij ons naar de plaats der onthulling, het Beursplein, waar reeds een aantal heeren en dames zijn gezeten. Achtervolgens kwamen hier het korps muzikanten en de zangers in statigen optogt binnen, eenigen tijd later gevolgd door de leden der sub-commissie uit Parijs en de verschillende Hollandsche steden, zoodmede van verschillende commissien van geleerde en andere genootschappen, die in den schouwburg in de Wijnstraat vooraf waren gerepicieerd.

Onder die verschillend afgevaardigden trekken in de eerste en voornaamste plaats de aandacht, de familie-leden van Scheffer, Arnold, zoon van Henry Scheffer, dr. Marjolin, gehuwd met Ary's dochter, en Ernest Renan. Den laatstgenoemde — door het huwelijk met eene dochter van Henry Scheffer aan de familie verbonden — den hoogleeraar, wiens naam in den jongsten tijd in zoo hooge mate de aandacht heeft opgewekt, wilde ieder natuurlijk zien. De professor in de Hebreuwse taal aan het Collège de France, die zijn cursus gesloten zag, zal wel vrijden gehaald hebben in het Land der vrijheid bij uitnemendheid!

[Wordt vervolgd.]

5e. De koffij kultuur, die zoo goed op weg was om weldra geheel van Sumatra's Westkust te verdwijnen, werd in haren teruggang gestuit.

4e. De kwaliteit der Sumatra-koffij verbeterde aanmerkelijk; niet omdat bij elken koffijboom een opzigtig stond, die onophoudelijk toezag dat de vruchten één voor één en op het juiste tijdstip (niet te groen, niet te rijp) werden geplukt; niet omdat bij de woning van iederen koffijplanter een schildwacht post vatte, die onophoudelijk waakte, dat het ontbolsteren en droogen van de geplukte vrucht precies overeenkomstig de gegeven voorschriften plaats vond; — maar omdat geene andere als behoorlijk drooge koffij werd aangenomen; omdat men zijne koffij iederen dag aan het inkoop pakhuis kon afleveren tegen constante betaling; en omdat men er voordeel bij had (ten minste in den eersten tijd en nu weder sedert het begin van dit jaar) om goede koffij te leveren. Geheel anders was het toech in den tijd van den vrijen koffijhandel. Kapitalisten zijn op Sumatra's Westkust altijd schaarsch geweest. Waaghalzen in het speculeren eveneens. Gewoonlijk werd dus de koffij opgekocht, als het schip, dat ze zou medenemen, ter reede van Padang was aangekomen. Maar dan was er haast. Men plukte de overrijpe vruchten, die naar de opkooers hadden gewacht, te gelijk met de onrijpe, die nog wel wat hadden kunnen wachten. Het ontbolsteren geschiedde met overhaasting; het droogen wel eens boven een vuurtje van jong en vochtig hout. Op die wijze kon de kwaliteit der koffij niet goed zijn.

5e. In stede van een lastpost, die jaarlijks ongeveer één milioen van het koloniaal batig slot absorbeerde, werd Sumatra's Westkust eene bezitting, die jaarlijks ongeveer één milioen als zuivere bate afwierp.

6e. Ie bevolking wordt beter betaald voor haar product, dan in den tijd van de onbepaalde mededinging. Bij dit laatste punt wenschen wij wat langer stil te staan.

Wij hebben in het eerste gedeelte van dit artikel gezien, dat in 1846 de koffij bij den uitvoer te Padang, en dus met inbegrip van het territoriaal regt, eene waarde van f 12,— per pikol had. Daar nu het territoriaal regt gelijk was aan een vijfde van den marktprijs, zoo volgt hieruit dat deze laatste toenmaals niet hooger was dan f 10,—. Trekt men van dat bedrag af: de winst van den exporteur, de transportloonen, vooral wanneer de koffij uit de verder verwijderde binnenlanden afkomstig was, de winsten der verschillende tusschen-handelaars, de commissie gelden, pakhuisuur, emballage en zoo vele andere onkosten meer, dan zal wel niemand er aan twijfelen, dat de eigenlijke producent gemiddeld minder dan f 3,— per pikol moest ontvangen; zonder nog te rekenen, wat hij daarvan verloor ten gevolge van de kunstmiddelen der opkooers: voorschotten, betaling in ongangbaar kopergeld, ruilhandel met lijnwaden en dergelijken meer.

Met de invoering van het monopolie hield dat op. Niemand stond meer tuschen den planter en den alleenhandelaar. De betaling geschiedde voortaan bij de levering, niet vroeger of later, en in gangbare munt. En zelfs voor de minste soort van koffij werd nog f 3,— per pikol betaald; voor de betere f 6,— en f 7,— Later zijn de inkooprijzen achtervolgend verhoogd; en thans wordt voor de drooge koffij f 11,50 betaald. Dat is nagenoeg twee maal zoo veel als de gemiddelde inkooprijzen volgens het bepaalde bij de invoering van het stelsel 't is waar, daar tegen over staat, dat de verkooprijzen te Padang thans drie maal zoo hoog is als toen, en dat er dus een zeer groot verschil bestaat tuschen de waarde, welke de bevolking voor hare koffij ontvangt, en die, welke het Gouvernement bij den verkoop terug bekomt. Maar dat het daarom noodzakelijk zou wezen om den inkooprijzen zoo hoog te stellen, dat het Gouvernement slechts zijne kosten goed zou maken, gelijk wel eens is beweerd, wordt door ons niet ingezien. Niemand zal het zeker mis billijken, dat de bevolking de kosten betaalt welke worden aangewend om haar te besturen en haar rust en vrede te doen smaken. Hiervoor zijn belastingen noodig. Maar directe belastingen zijn bij de bevolking zeer gehaat en de vroeger reeds bestaande indirecte — zoutmonopolie, aansien en andere pachten en de douane — leveren niet genoeg op. Eene nieuwe indirecte belasting moest dus uitgedacht worden. Die is gevonden in het koffij monopolie. Die belasting, wij erkennen het, drukt niet gelijkelijk op ieder lid der bevolking, aangezien zij alleen door de voortbrengers van koffij wordt gedragen; maar dat is een euvel, waaraan alle belastingen mank gaan. Gesteld ook, dat de inkooprijzen zoo hoog werd gesteld, dat men kon berekenen de kosten even te kunnen dekken, en dat de veilingrijzen plotseling zeer aanzienlijk daalde — bij voorbeeld van f 53,97 tot f 25,62, gelijk in 1857 is gebeurd, — wat zou men dan moeten doen? Den inkooprijzen met f 10,— of f 12,— verminderen? Dat zou ongeveer hetzelfde wezen als een verbod tegen de koffij kultuur.

Het is een der grootste voorleelen van het Gouvernements monopolie, dat het sterk genoeg is om zulke schokken te kunnen wederstaan als de handels crisis van 1857. Als toen de koffij handel niet in de handen van het bestuur ware geweest, dan zou de koffij kultuur op Sumatra's Westkust een moeilijken kamp te strijden hebben gehad. De particuliere opkooer zou, natuurlijk, de inkooprijzen vermindert hebben, met het verschil tuschen beide noteringen niet alleen, maar hij zou dien nog bovendien vermindert hebben met de verliezen die hij op de reeds ingekochte partijen had geleden, of rekenen kon nog te zullen lijden; en nu stelle men zich een malcjer voor, tot wien men zegt: „Gisteren heb ik koffij van u gekocht voor f 25,—, maar de mail brengt zoo even de berichten omtrent eene handels crisis in Amerika, en dien ten gevolge kan ik u thans niet meer dan f 10,50 bieden.” De man zou u niet begripen. Geheel anders kon het Gouvernement handelen, en het handelde ook geheel anders. Het verhoogde den inkooprijzen met honderd duiten per pikol.

Weinige jaren geleden, toen de inkooprijzen nog f 8½ per pikol bedroeg, beweerde men ook, dat die prijs volstrekt niet evenredig was aan dien der rijst. Wij hebben ons dikwijls vrolijk gemaakt over de berekeningen, welke ten dien aanzien door sommige would-be

economisten en statistici werden gemaakt. Zie hier, hoe men ten naasten bij rekende:

De Residentie *Padangsche Bovenlanden* telt 550,000 zielen, zij levert in één jaar 110,000 pikols koffij op; dat maakt één pikol op vijf zielen. Voor vijf personen heeft men noodig in één jaar 15 pikols rijst, a f 5,— per pikol, maakt f 45,—. De pikol koffij, door die vijf personen geleverd, brengt haar f 8,33¹/₃, op: zij komen dus f 45,— minus f 8,33¹/₃, = f 36,66²/₃, te kort voor den inkoop van hun onontbeerlijk voedsel. Het door den Generaal *Michiels* ingevoerde stelsel is dus zeer verderfelijc en strijdig met de staathuishoudkunde. Q. e. d. Gelukkig, dat die goede rekenaars er nog even bij voegden, dat de koffijplanter meestal ook rijst verbouwt. Daardoor verkrijgt de zaak een geheel ander aanzien. 2)

Indien wij eens zulk eene berekening wilden maken dan zouden wij aldus te werk gaan:

De Residentie *Padangsche Bovenlanden* telt 550,000 zielen en levert 110,000 pikols koffij, dat maakt 1 pikol op 5 zielen. Maar de afteeling *Tanahdatar* telt 160,000 zielen en levert 47,000 pikols koffij, dat maakt 1 pikol op 3,4 ziel. Maar het district *Doepoeloh Kota* telt 50,000 zielen, en levert 15,000 pikols koffij, dat maakt 1 pikol op 3 zielen. Maar de laras *Saningbakar* telt 11,000 zielen, en levert 11,000 pikols koffij, dat maakt één pikol per ziel. Wij zouden misschien nog verder kunnen gaan, maar voor ons doel zijn wij ver genoeg, nu wij eene laras vinden, welke zóó veel koffij oplevert, dat men voor de inkoopswaarde daarvan al de rijst zou kunnen kopen, die benodigd is om de geheele laras gedurende één jaar te voeden. Die rijst behoeft echter niet te worden gekocht, dewijl zij door die 11,000 koffijplanters (vrouwen en kinderen medegerekend) in voldoende hoeveelheid wordt verbouwd. Die koffijplanters bezitten daarenboven nog eene menigte andere zaken, welke tot de eerste levensbehoeften behooren, en die zij dus niet behoeven te kopen voor de opbrengst hunner koffij.

Beschouwt men de zaak van eene andere zijde: vraag men: welke van de beide kultures — koffij of rijst — het voordeligst is, als men zich uitsluitend op ééne derzelve toelegt? dan gelooven wij dat, bij den tegenwoordigen stand van den inkooprijks der koffij en van den marktprijs der rijst in de *Padangsche Bovenlanden*, de koffij kultuur het voordeligst is. Die verhouding zou ongetwijfeld spoedig veranderen indien men de koffij aanplantingen te zeer uitgebreide ten koste van den rijstbouw, maar voor zoo iets behoef men bij den maleijer niet te vreezen. En al kwam zulk eene wanverhouding al eens eene enkele maal voor, het evenwigt zou spoedig worden hersteld.

Heeft het koffij stelsel gebreken? Ja, antwoorden wij, maar ze zijn van geringe betekenis in vergelijking met de goede eigenschappen.

Letten wij op de werking van het stelsel als eene indirecte belasting, dan springt het onmiddellijk in het oog, dat die belasting slechts door de koffij planters wordt opgebracht, en dus zeer ongelijk drukt. Maar hierin, wij hebben het reeds eenmaal gezegd, komt deze belasting met bijna alle andere overeen.

Sommigen willen, dat door het stelsel de staat tegenover de bevolking in de verhouding van koopman tot koopman is gekomen, en vinden dat verkeerd. Daar moge iets waars in zijn; maar eigenlijk komt het ons voor, dat ten deze te veel waarde aan de letter wordt gehecht en te weinig in het innerlijke der zaak wordt doorgedrongen. Er zijn weinig menselijke handelingen, die niet in zeker opzigt tot de categorie van „koop en verkoop“ kunnen worden gebracht: het heffen en opbrengen van belastingen moet, ons inziens, onder die handelingen gerekend worden, welke wél tot genoemde categorie behooren. Zij die met zekere minachting de schouders ophalen, als zij van Gouvernements koffij-veilingen hooren spreken, schijnen ook te vergeten, wat in andere landen, waarheen anders nog al met veel ophef wordt gewezen, voorvalt. Zoo vermeenen wij dat er landen zijn, waar de Staat den alleenhandel drijft in tabak, snuif en sigaren; waar de Staat spoorwegen aanlegt en exploiteert; waar de Staat porcelein- en tapijt fabrieken oprigt en voor zijne rekening doet werken; waar de Staat zich belast met de administratie van zekere schouwburgen, zonder de entré-gelden te vergeten; waar de Staat ... maar wij hebben, dunkt ons, genoeg voorbeelden aangehaald, om te betoogen, dat niet in Nederlandsch-Indië alleen de Staat de rol van koopman op zich neemt.

Anderen meenen, dat het stelsel de gezagvoerende ambtenaren tot koffij kultuur opzieners heeft verlaagd. Die opmerking bevat veel waarheid, doch in betrekkelijken zin. Zeker, met een stelsel van geregelde tuinen, gemeenschappelijken arbeid en gemeenschappelijke opbrengst zal de ambtenaar niet veel anders kunnen wezen als kultuur-opziener; vooral wanneer men met menschen te doen heeft wier luchtkastelen altijd de gedaante van een rijk met vruchten beladen koffij-boom aannemen, en die, als men hen ondervraagt naar de bevolking eener kampong, ten antwoord geven: „Daar weet ik niets van, en het gaat mij ook niet aan: ik ben hier niet voor de bevolking, maar voor de kultures!“ Maar waar het stelsel van vrije kultuur wordt toegepast, daar zijn de ambtenaren meer raadgevers en opmerkers dan eigenlijke opzieners. Dáár zou het hen ook niet mogelijk wezen om een aanhoudend toezigt te houden; tenzij het hun is gegeven om op onderscheidene plaatsen te gelijk aanwezig te kunnen zijn. Neemt men ook in aanmerking, hoe vele andere bezigheden de ambtenaar bij het binnenlandsch bestuur op *Sumatra's Westkust* heeft te verrigten, dan zal men wel dra overtuigd zijn, dat het „aanhoudend en onmiddellijk toezigt der Europeesche ambtenaren“, zonder hetwelk, volgens het gevoelen van enkelen, de koffij-kultuur op *Sumatra's Westkust* niet in stand zou kunnen blijven, zich noodwendig moet beperken tot een vlugtigen blik, welke van tijd tot tijd, nu eens hier, dan eens daar, aan eene koffij aanplanting wordt geschonken.

Nog anderen zijn het gevoelen toegedaan, dat het stelsel de gelegenheid aanbiedt voor eene soort van morshandel. Zij wijzen er op: hoe de inkoop van duizende pikols koffij is toevertrouwd aan één inlandschen pakhuismeester die slechts f 20,— zelden f 30,— s maands ontvangt; hoe sommige rijke koffij-districten worden bestuurd door ondergeschikte be-

ambten (opzieners der kultures), van wien men moet betwijfelen of zij wel in staat zijn om den inlandschen pakhuismeester behoorlijk te kunnen contróleren; hoe het feit, dat de ingekochte koffij immer overwigt oplevert, juist de mogelijkheid daartestelt voor zoodanigen morshandel. Al die opmerkingen zijn juist. Wij vinden het vreemd, dat men op *Sumatra's Westkust* betrekkelijk de pakhuismeesters, niet sinds lang dezelfde regeling heeft gemaakt als op *Java* bestaat. Dan zou de koffij pakhuismeester te *Singkarah*, bij voorbeeld, alwaar vóór de oprigting van een tweede inkoop-pakhuis te *Ljamba* tot 15,000 pikols koffij in één jaar werden ingekocht, f 600 s jaars aan tractement genieten, en niet f 240, gelijk thans het geval is. Wij zijn ook overtuigd dat de contróle over de inlandsche pakhuismeesters zeer gebrekkig, meer nog zelfs, bijna onmogelijk is. Maar laten wij de hoop koesteren, dat de van ouds beroemde Hollandse goede trouw ook nu nog bestaat; dat die goede trouw ook op de maleijers, ten gevolge van hunne aanraking met de Nederlanders is overgegaan; en dat nooit van de Nederlanders en de door hun bestuurde Indische volkeren moge beweerd worden, wat een Fransch schrijver van de Engelschen zegt; te weten: „L'amour des richesses a fait des Anglais le peuple le plus enclin au vol. Comme dans ce pays les volcurs de profession. On ne pêche que lorsqu'on manque d'habileté et qu'on se laisse prendre. Chaque fois qu'un marchand peut voler ses clients, sans nuire à ses propres intérêts, il vole; ses intérêts sont le critérium de sa probité. Chaque fois qu'un fonctionnaire peut voler le Gouvernement ou le public, il les vole il n'y a pas ici de mépris public pour les volcurs, surtout pour ceux qui volent le Gouvernement, car le Gouvernement passe pour le plus grand des volcurs, et « voler un volcur » n'est pas un péché etc.“ 2)

Ten slotte, en als vervulling van eene vroeger door ons gedane belofte, willen wij even terugkomen op het medegedeelde feit, dat de inlandsche hoofden, bij eene speciale Gouvernements beschikking, werden uitgesloten van de mededinging voor de uitbesteding der transporten in 1837. 2) Volgens het voorkomende op bladzijde 157 van het Koloniaal verslag van 1837, had die uitsluiting plaats, omdat de hoofden tot klagen aanleiding gaven, te kort schoten in het nakomen hunner verplichtingen en door de bevolking gedwongen arbeid deden verrigten. Wij willen eens aannemen dat dit alles de letterlijke waarheid is; maar hadden de hoofden wel zoo veel schuld aan dien staat van zaken? Zie, daaromtrent wordt niets gezegd in het Koloniaal verslag; en dat is toch een punt van belang, meenen wij. Laat ons zien wat er van de zaak aan is. De hoofden verrigten eigenlijk zelve gedwongen arbeid; want hunne contracten waren door hen niet uit vrijen wil, maar door zedelijken dwang, op berel in één woord gesloten, tegen een transportloon dat door den contractant ter eene zijde werd vastgesteld, zonder dat hem werd gevraagd, of zij dat loon voldoende achtten. Dat loon was meestal veel te laag gesteld, en bleef ook nog te laag na de verhoogingen die naderhand werden verleend. Het best is dat gebleken uit het cijfer, dat bij de uitbestedingen van 1837 en 1863 voor transportloon werd bedongen, gelijk wij door een enkel voorbeeld zullen bewijzen.

Tanahdatar, zonder de *Doepoeloh Kota*, brengt circa 50,000 pikols koffij op. Daarvan rekenen wij 22,000 pikols voor het hoofd-district, 3,000 voor *Boea*, 2,000 voor *Tandjong-ampaloo* en 1000 voor *Sidjoendjoeng*. Voor het transport van al deze koffij zou, volgens het vrachtloon dat aan de hoofden was toegekend, betaald worden:

22,000 pikols van <i>Fort v. d. Capellen</i> ad 90 dt.	f 16300.
3,000 „ „ <i>Boea</i> ad (90 + 127) duiten	9011.
2,000 „ „ <i>Tandjong-amp.</i> ad (90 + 141) dt.	3430.
1,000 „ „ <i>Sidjoendjoeng</i> ad 90 + 141 + 60	2423.

50,000 „ te zamen f 31816.
Voor diezelfde hoeveelheid koffij zou, naar het transport-contract 1838—1862, aan transportloon betaald worden, ad f 1:93 duiten per pikol over het geheel..... f 55750.

of meer f 21954, en volgens het contract 1865—1867, dat onlangs is gesloten, ad f 1:29, f 38700, dat ook nog f 6884 meer aanwijst. Hadden de hoofden bij de uitbesteding een billijk vervoerloon kunnen bedingen, zij zouden even goed aan hunne verplichtingen hebben voldaan als ieder ander aannemer. Bovendien zou dan aan het Gouvernement eene uitgaaf van f 23000 bespaard zijn geworden. Want nu de hoofden uitgesloten waren, bestormden zij het Gouvernement met verzoeckschriften, waarin zij zich beklagden over die uitsluiting, door welke hen de gelegenheid werd benomen om de vroeger geleden verliezen te herstellen. Toen werd hunne zaak onderzocht; het kwam aan het licht, hoe de eerste transportondernemingen in de *Padangsche Bovenlanden* waren tot stand gekomen en met welke moeilijkheden de ondernemers, in den aanvang vooral, hadden te worstelen gehad. Het gevolg van dat onderzoek was, dat het Gouvernement hun f 23000, schadeloosstelling toekende.

PADANG, Aug. 1863.

C. B.

- 1) Enkele malen heeft men h'er en daar in verlegenheid gezeten, doordiet er geen geld in kas was en er toch koffij ten verkoop werd gelange. Men behielp zich dan met bono, die door de verkoopers met het volst vertrouwen werden aangenomen.
- 2) Bij zulke berekeningen denkt men onwillekeurig aan de vereelijking die eens tusschen *Cuba* en *Java* werd gemaakt. Men kwam tot de verlangde uitkomst; dat *Java* betrekkelijk veel minder opleverde dan *Cuba*. Alles had men vergeleken; alleen vergat men te letten op de daerzaak, dat *Java*, buiten de massa uitvoer-producten, ook het vnedel vortbragt voor tien miljoen investeurs. *Cuba* telt er niet veel meer dan een miljoen!
- 3) Onze cijfers zijn bij r'ing genomen; negtens gelooven wij niet ver bezijden de juiste getallen te zijn.
- 4) Gouvernements besluit van 21 Mei 1836, N° 12. Te vinden in het B. blad op het Staatsblad van N. I. deel II, blad. 150.
- 5) In den latere tijd zijn in de rijkste districten, op Gouvernements kosten, nog eenige inkoop-pakhuisen gebouwd, en het benodigde personeel daarvoor in dienst gesteld.
- 6) L. J. Lercher, Les Am. s. Londres et l'Angleterre, édition E. Dent, Paris, 1860. Pages 293 et 294.
- 7) Zie het liide gedeelte van ons artikel en de noot 17 aldaar.

Erratum.

In No. 57 van dit blad, artikel Uitbesteding van Levensmiddelen, enz.
staat: 1863 lees: 1865
Dumont & Co. A. H. J. Dumont.

Padang, 20 September 1863.

Wij vestigen de aandacht onzer lezers op de hie voren geplaatste Advertentie der 17de voorstelling van het Militair Liefhebberij-Tooneel op Maandag, den 29 a. s.

Het *Bankbiljet van Duizend Gulden* is een oorspronkelijk Blijspel met zang, in 9 bedrijven, vervaardigd door den algemeen met roem bekenden Tooneel-schrijver A. *Ruijsch*; het stuk dat door de Koninklijke Maatschappij van Letterkunde: „het *Nederlandsche Kunstverbond*“ te Antwerpen bekroond is, is zeker wel het geestigste, dat uit de pen van den schrijver gevolgd is, en heeft een zoo verhasenden opgang gemaakt dat het Tooneelgezelschap van den heer *Judets* te *Amsterdam*, het in den tijd van één jaar, zoo aldaar als elders, meer dan twee honderd maal heeft opgevoerd.

Wij twijfelen niet of ook *Padangsch* publiek zal met genoegen deze voorstelling bijwonen, en hare ingenomenheid met het bestaan van dit Liefhebberij-Tooneel doen blijken door eene groote opkomst.

Met genoegen zien wij hoe steeds de wegen in goeden staat gebracht en onderhouden worden. Zoo is men thans bezig om den *Dammer* geheel met grint te beleggen, en hoewel onze lijdzame paarden, als hun oordeel gevraagd wordt, er voorzeeker veel op tegen zouden hebben, zoo gelooven wij dat het nut door een ieder zal erkend worden.

Evenwel ware het te wenschen dat er met de ter verbetering benodigde materialen wat voorzigtiger gehandeld en geschikter plaats werd aangewezen; zoo had men bijv. deze week op den *Dammer*, juist voor den ingang van den weg naar de *Belantong*, op verschillende plaatsen hoopen met klei ge'laats', die bij het donkere weder moeijelijk te onderscheiden zijn; en ofschoon daar kort bij eene lan'aren geplaatst is, had het ligtelijk aanleiding tot ongelukken kunnen geven.

ALGEMEEN OVERZIGT.

Rotterdam, 25 Julij. De Italiaansche aangelegenheid heeft in zoo verre een groten stap voorwaarts gedaan, dat het jeugdige koninkrijk nu ook door Rusland en Pruisen erkend is. Uit de overlegging van de diplomatieke nota's over deze aangelegenheid gewisseld, blijkt, dat die erkenning onvoorwaardelijk heeft plaats. Alleen heeft de Italiaansche regering beloofd, dat zij alle onbekookte ondernemingen, die door de partij van beweging tegen Venetië mogten worden ondernomen, zal onderdrukken, terwijl zij, wat Rome betreft, heeft verklaard, dat alle Italiaansche staatsmannen sedert 1839 de onmogelijkheid erkend hebben, om laatstgenoemde kwestie anders dan door zedelijke middelen op te lossen.

Natuurlijk zijn de clericale bladen te Rome ten hoogste over deze erkenning verholgen en voorspellen daarvan voor Rusland de treurigste gevolgen. Zonderling luidt het, als die bladen juist in het tegenwoordige verlaten van de zaak des pausen, een bewijs z'en, dat de zegepraal der goede zaak nabij is. Dat echter niet ieder te Rome zoo denkt, blijkt daaruit, dat de Bourbongezinden een voor een die stad verlaten en dat onderscheidene geestelijke congregaties druk bezig zijn met hare archiven voor alle mogelijke gebeurtenissen gereed te maken.

Ook te Weenen is men over deze gebeurtenis zeer uit het veld geslagen, vooral indien het waar is dat Spanje, waar sedert eenigen tijd een streven wordt opgemerkt, om zich meer en meer in de rij der Europeesche mogendheden te doen gelden, ook niet ongenegen zou zijn om tot de erkenning over te gaan. Men gevoelt in Oostenrijk zeer goed, wat het gevolg geweest is van de staatkunde sedert 1850 door het hof van Weenen gevolgd. Naar buiten zonder aanzien, inwendig verdeeld en krachteloos, zal de keizerstaat het zich moeten laten welgevallen tot eene verzoening met Italië over te gaan, of hij gaat te niet. Er worden dan ook nu meer dan ooit pogingen aangewend, om de aandacht der Oostenrijksche regering op dien stand van zaken te wijzen en dien ten gevolge is de verkoop van Venetië weer op het tapijt gebracht. Vooral Engeland doet daartoe op dit oogenblik moeite; waartoe wel kan bijdragen, dat sedert eenigen tijd eene zeer bijzondere toezetting tusschen Frankrijk en Rusland opgemerkt wordt. Reeds in de maand Maart van dit jaar hoorde men van een ophanden verbond tusschen beide genoemde mogendheden spreken en de eerste mededeeling daarvan kwam uit den boezem der revolutionaire emigratie te Londen, die daarvoor reeds waarschuwde, toen van de zaak zelve nog niets bekend geworden was. Later heeft de Parijsche *Patria* erkent dat de Russische en Fransche regeringen het op eenige punten eens geworden zijn, speciaal omtrent de wijze van onderzoek en de oplossing van de aangelegenheid der Christenen in het Oosten, de zaken in Italië en zelfs omtrent de Sleeswijkse kwestie. Dat er dus iets van dien aard bestaat, is wel waarschijnlijk en even natuurlijk is het dat Engeland, zoo gevoelig in alles wat niet de Oostersche kwestie in verband staat daarover niet gerust is en tevens met leide oogen den toenemenden invloed van Frankrijk in Italië galesaat. Wij gelooven echter dat men te ver gaat, wanneer men aan eene formeele alliantie tusschen Rusland en Frankrijk denkt. Wel kan men aannemen dat tusschen beide mogendheden sedert eenigen tijd op sommige punten eene zekere gelijkheid van belangen bestaat en dat men elkaar zijn woord heeft gegeven, om bij zekere voorkomende gelegenheden zamen te werken. Maar tusschen zulk eene afspraak en een formeel tractaat bestaat nog een wijde kloof en het is ook niet te denken, dat het gemakkelijk daartoe konn'n zal. In de Oostersche kwestie kunnen beiden het nooit geheel eens worden en er kan ook te dien opzigt geen vertrouwen tusschen de beide heerschers bestaan. De parvenu is van den legitimen Rouanoff niet zeker, en deze verdenkt Frankrijk altijd nog, dat het in Polen invloed heeft willen uitoefenen. Frankrijk en Rusland zijn ver van elkander verwijderd, terwijl Engeland en Duitschland, wanneer eerstgenoemden eene een kapitalen Europeeschen coup d'état mochten beramen, onmiddellijk tot elkanders hulp bereid zouden zijn — altijd, wanneer het der Manchester school niet gelukt de Engelsche vloot te verzwakken; waartoe trouwens bij de heerschende gezindheid in Eng-

Vooreerst nog niet veel kans bestaat. Frankrijk Rusland zullen dit een en ander nog wel eens erwegen, voor zij zich in gewaagde alliantien inlaten. Daarbij komt nog, dat het Russische leger sedert den oorlog in de Krim in slagvaardigheid veel verloren heeft en dat de inwendige aangelegenheden des rijks steeds ingewikkelder worden en de regering de handen binden.

Evenwel is het altijd mogelijk, dat men het vroeger of later te St. Petersburg, zoowel als te Parijs geraden kan achten aan het vuur, dat binnen in het staatslig chaam schuilt, door een buitenlandschen oorlog een uitweg te verschaffen. In Frankrijk althans begint de nimbus van het keizerrijk sterk af te nemen en het zou geen wonder zijn, als men in de Tuilerien op het denkbeeld kwam, om den tanenden luister door een of anderen grooter slag weer op te frischen. Sedert men heeft moeten erkennen, dat er een deficit van 1000 millioen bestaat en sedert de Fransche wapenen in Mexico een klap hebben gekregen, heeft het Bona partismus vrij wat van zijn aanzien verloren. Reeds heeft men het te Parijs noodig geacht nog eens de toevlugt te nemen tot het oude middel, om onder de goede burgerij, die altijd belang heeft bij rust en orde, het denkbeeld te versterken, dat Frankrijk nog altijd een sterke regering bezit. Een complot is gefabriceerd, waarvan sommige eerlijke, vrijheidlievende mannen, zoo als de voormalige volksvertegenwoordigers, Miot e. a. de slagtoffers geworden zijn. Dit is het stelsel in de Binnenlandsche politiek. Mogelijk dat de regering ook in hare buitenlandsche vroeger of later weer eens een grooten coup waagt, als het voor haar op leven en dood aankomt.

Overigens — om nog eenmaal op Italië terug te komen — zal het kabinet Rattazzi de handen vol hebben, om de partij van beweging hoofd te beiden, die thans op Rome en Venetië los wil gaan. Die partij ontwikkelt op dit oogenblik eene bedrijvigheid, die zelfs de overige Europeesche kabinetten ongerust begint te maken. Reeds heeft graaf Russell er op gewezen, dat de regering van keizer Napoleon in Italië inpopular wordt. Men schrijft aan Garibaldi allerlei plannen toe. Hij heeft te Palermo toespraken gehouden, waaruit duidelijk blijkt, dat hij in een opgewonden toestand verkeert. In een van die toespraken heeft hij zich zelfs zóó beleedigend voor keizer Napoleon en zijne staatkunde uitgelaten dat de Italiaansche dagbladen sommige zinsneden niet hebben durven drukken en zijn gedrag in het Italiaansche parlement aan eene strenge berisping heeft blootgesteld. Daarbij is het in Napelsche nog verre van in orde. Het schijnt dat de regering bij het maken van wetten en verordeningen voor die provincie, niet genoeg gelet heeft op de eigenaardigheden van dat land; van daar eene algemeene ontevredenheid, die der reactie de hand werkt en de regering veel moeite zal baren.

De berichten uit Mexico hebben sedert ons vorig nummer weinig belangrijks opgeleverd. Doch de zaak der Franschen gaat er blijkbaar niet vooruit. De *Moniteur* maakt een rapport van generaal de Lorencez, dd. 11 Junij bekend, waarin gemeld wordt dat de communicatie met Vera Cruz hersteld is. Een gedeelte der troepen van generaal Marquez verzekert die gemeenschap. Sedert den 20sten Mei bevond zich de generaal Zaragoza tusschen de Cumbres en Tacamalucac met 10000 man, doch hij heeft de Lorencez niet aangevallen. De laatste heeft te Orizaba retranchementen opgericht, die hem tegen een coup de main moeten beschermen. Te Cordova zijn ingelijks retranchementen opgericht. Marquez heeft generaal de Lorencez verwittigd, dat Zaragoza hem den 12den zou aanvallen.

Daarentegen deelt de *Phare de la Loire* particuliere berichten mede uit Vera Cruz, die vrij ongunstig luiden. In de eerste plaats liet de gezondheidstoestand in die stad veel te wenschen over; voorts worden de Fransche convooijen zeer verontrust door de guerrillas, tot zelfs voor de poorten der stad; het verbranden dier convooijen heeft niet zelden plaats. De generaal Marquez, belast met het beschermen dier transporten, kan weinig doen om die aanvallen te keer te gaan, daar velen zijner manschappen hunne geleerden verlaten om tot de regeringstroepen over te gaan. Ten slotte wordt gemeld dat Almondo, de militaire gouverneur van Vera-Cruz, zijn gezag volstrekt niet kan handhaven zonder de Fransche wapenen. Dit is nu dezelfde man, wiens komst in de republiek door de Fransche regering voldoende werd geacht, om eene revolutie tot stand te brengen ten gunste der monarchie.

Hieruit ziet men dat de communicatie tusschen Vera-Cruz bij lange na niet zoo hersteld is, als in het rapport van de Lorencez wordt gezegd. En dat de gemeenschap inderland veel te wenschen overlaat, blijkt ook uit den *Moniteur* zelf, die's daags vóór de openbaarmaking van genoemd rapport meldde, dat aan generaal Marquez, op zijn togt om zich met zijn corps van 1300 man met de Lorencez te vereenigen, 20 wagens zijn afgenomen.

De generaal Dony, die met 400 man versterking te Vera Cruz was aangekomen, heeft slechts met een deel dier manschappen naar Orizaba kunnen oprukken. Het overige deel was hem door ziekte of door de guerrilla's ontnemen.

Aan offensieve handelingen van de Fransche krijgsmagt kan zeer zeker vooreerst nog niet gedacht worden. Er moeten eerst vele versterkingen aankomen, en men weet met welk een spoed de Fransche regering ook te werk gaat, dat hiermede altijd een geruime tijd verloopt.

De admiraal Jurien de la Gravière vertrekt weer naar Mexico en generaal Forey is bepaaldelijk bestemd om de Lorencez in het opperbevel te vervangen. Hij is echter nog niet vertrokken.

In berichten uit Madrid wordt gemeld, dat de reactionnaire generaal Cobos en pater Miranda, die te Havana waren gearriveerd, zich naar St. Thomas hebben begeven, om aldaar Santa Anna voor hunne zaak te winnen. Wie Santa Anna is zullen velen zich nog wel herinneren. Vroeger president der Mexicaansche republiek en dictator in den volsten zin des woords, heeft hij het land moeten verlaten door het algemeen verzet, dat hij bij de bevolking vond.

Er zijn berichten ontrangen uit Konstantinopel van 9 dezer. Daarin wordt gemeld dat in de voorstad Pera een brand gewoed heeft, die 3000 huizen

vernield heeft. De minister van oorlog werd hierbij licht gewond. Te Aleppo is een oproer uitgebarsten; een huis, door Christenen bewoond, is geplunderd. De troepen bleven werkeloos.

De troepen in Syrië hebben zeer veel achterstallige soldij te vorderen. Tienduizend inwoners van de provincie Damascus met hunne Grieksche priesters, hebben de R. Katholieke godsdienst omhelsd.

De nieuwe gezant van Italië te Konstantinopel heeft in last om te protesteren tegen elke conferentie betreffende de Vorstendommen, waarin hij niet toegelaten zou worden.

De oorlog tusschen de Montenegrijnen en de Turken duurt met afwisselend geluk voort en zonder er voor als nog het einde van te voorzien is. Ook in Servie heerscht bestendig een gevaarlijke gisting. Op dit oogenblik heeft te Konstantinopel eene conferentie over deze aangelegenheid plaats, die echter in hare verrigtingen belemmerd wordt, doordien de Italiaansche gezant er volstrekt aan wil deelnemen, en de Oostenrijksche even bepaald weigert met hem aan de groene tafel te zitten.

De zaak van de Noordelijken in de staten der voormalige Amerikaanse Unie, is sedert onze laatste berichten niet veel gevorderd. Mac Clellan heeft een geduchte nederlaag geleden. De berichten daaromtrent zijn echter tot dusverre nog zoo onzeker, en dragen van weerszijden zoo zeer den stempel der overdrijving, dat men eerst later met eenige juistheid over den staat van zaken zal kunnen oordeelen.

Fransche Brieven.

Parijs, 30 Mei. Volgens afspraak zal ik u heden eenig tooneelnieuws mededeelen, daar wij nog schouwburggen in Parijs bezitten en misschien, wie weet, morgen... Gij lacht? Dat bewijst dat gij den Heer Hausmann, en zijne wijze van besturen niet kent. Een teeken van dezen alleenheerscher van het staathuis is voldoende, en straten en huizen, tuinen en schouwburggen verdwijnen spoorloos als sneeuw of als... staatkundig veroordeelden, om eensklaps op eene andere plaats te herrijzen, zoo als hier de 23 jarige boomen of wel de Senatoren.

A propos van Senatoren, wil ik u een *bon mot* mededeelen over den laatst benoemden Senator, den Heer Ingres, in omloop.

Een spotvogel zeide: *Monsieur Ingres est le premier dessinateur et le dernier des sénateurs.*

Maar laat ons tot den prefect der Seine terugkeeren die op dit oogenblik het oog op de theaters heeft laten vallen. Volg mij naar den *Boulevard du Temple*, waar de schouwburggen, ofschoon op zich zelven niet statig, een statigen rij vormen, voor welken eene vrolijke menigte eene onafzienbare reeks maakt. Welnu, de Heer Hausmann heeft den directeurs van al deze schouwburggen gelast die te ontruimen, even als een Parijssche huisheer zijne achterstallige bewoners de huur opzegt. En het *"Cirque"* en het *"Théâtre Lyrique"* en de *"Gaité"* en de *"Funambules"* en de *"Folies dramatiques"* en *"Lazars"* of hoe zij ook verder heeten mogen, maken zich gereed de plaats te verlaten, waar Mozart en Weber een toevlugtsoord gevonden hadden en Gounod's *Faust* een *tehuis* vond, de plaats waar zij sedert 1760 onder zulke verschillende omstandigheden en regeringen zulke goede en ook zulke slechte zaken maakten; de plaats, waar zoo menige tranen gestort, maar ook zoo hartelijk gelagchen werd; waar zoo menigeen doorstoken of vergiftigd werd, waar zoo veel talent en zoo vele beenen te bewonderen zijn geweest.

Al deze theatres pakken kisten en koffers met machinereij en costumes. De dolk en het vergift fleschje vormen een hoop met de bonte lappen van het arlequinspak en de *"roemrijke"* uniformen der garde, gereed den pelgrimstogt te aanvaarden. Deze naar de *Place du Chatelet*, gene naar de *Rue de Provence*, een derde naar eene andere plaats, men weet nog niet eens waarheen.

Maar heien willen wij ons niet met de Theatres van den *"Boulevard du Crime... Dramatique,"* bezig houden maar met de *Opéra Comique*, met dien schouwburg, welke den *Boulevard des Italiens* zoo onbeleefd den rug toekent en zijn schoonen gevel, in Florentijnschen stijl gebouwd op de *Place Voie-dieu* verbergt.

Wij willen thans een bezoek aan dit gebouw brengen, waar de vrouw, die daar in het *Bureau de location* zit, en uitspraak doet over het al dan niet plaats bekomen in Loges en parterre, geene handen genoeg heeft om te helpen, wanneer de nieuwste toonschepping van den componist van den *"Désert,"* der *"Parce van Brazilië,"* en *"Herculanum,"* *"Lalla Rookh"* zal opgevoerd worden.

Niet zonder bedoeling zeide ik *"toonschepping,"* want indien ik deze opera iets te verwijten zou hebben, zou het zijn den overgrooten rijkdom aan aria's en romances, aan solo's en duo's, waarmede de componist zijn werk opsmukte. Ook het schoone, wanneer mer er te veel van krijgt, wordt men moede.

"Altijd patrijzen," zoo als zekere lekkerbek zeide. Maar dit is een verwijt, dat menig klein en ook groot componist zich gaarne zou hooren doen, indien men het ten minste een verwijt kan noemen.

Laat ons een oog in het tekstboekje slaan.

Lalla Rookh — hetgeen ik op het gezag van Thomas Moore met *"Tulpenwang"*, vertaal, — is de dochter van den Indischen Sultan Arung Zeb, en bevindt zich op reis van Delhi naar Kaschmir, waar zij met Aliris, Koning van Samarcand in het huwelijk zal treden.

Hij het ophalen der gordijn is de schoone prinses Lalla-Rookh in het Dal van Kaschmir aangekomen, en het introductie koor, beginnende.

"C'est ici le pays des roses"

is een werk dat Oosterschen gloed en rozengeur in zich vereenigt.

De karavaan bestaande uit officieren, soldaten, slaven en slavinnen zet zijnen togt voort, onder aanvoering van Baskir, die van zijnen gebied, dien hij evenwel nooit gezien heeft, hetzij in persoon of in beeldtenis, den last ontving:

*"De près ou de loin,
Il faut avec soin
Surveiller la belle...."*

eene aanbeveling, welke, naar het schijnt, in atar tijden en in alle werelddeelen noodig was is en zijn zal.

Maar muziek en bayadères, gezang en dans zijn niet in staat de verveling te verdrijven, waaraan de prinses ten proef is, tot dat eindelijk Mirza, de dienaar en vertrouwde der prinses ergens onder een bananenboom in de nabijheid der tent, welke men voor Lalla-Rookh heeft opgeslagen, een jeugdigen zanger ontdekt.

Noureddin, zoo heet hij, verstaat de kunst, de verveling der Indische prinses te verdrijven, ja haar zelfs door zijn liefde ademend gezang, wederliefde in te bezemen.

Mirra, de kamenier, staat, zoo als trouwens van zelf spreekt, den zanger in zijne liefde geschiedenis getrouw bij en maakt zelfs eene bijeenkomst tusschen hem en de prinses mogelijk, hetgeen aanleiding geeft tot een paar duetten, welke het publiek in verrukking brengen, terwijl zij harezijds den ouden verlieflen Baskir een *rendez vous* bepaalt, natuurlijk slechts met het doel om zich in een paar zeer pikante coupletten over den ouden gek vrolijk te maken:

"En vain la vieillesse"

Veut faire sa cour...."

In het tweede bedrijf is de prinses met haar gevolg voor de poorten van Samarcand aangekomen, en reeds ziet men in de verte den prachtigen stoet, welke den aanstaanden echtgenoot begeleidt. Lalla-Rookh denkt echter te edel, om den vorst te bedriegen en zij ontdekt alles aan den ouden Baskir: haren hartstogt voor den zanger, de liefde van Noureddin voor haar en haar vast besluit om niemand dan hem toe te behooren.

De toestand van den ongelukkigen gezant, die nog een oogenblik te voren in het volle bewustzijn zijner waardigheid gezongen heeft:

"C'est moi, qui répond du moindre dommage,"

is vreeslijk. Hij weet geen ander middel dan den lastigen zanger door een *"coup d'état"* uit den weg te ruimen.

Maar... juist in dit gewichtige oogenblik, verschijnt de Koning van Samarcand op het terras en de Koningin is ik durf wel denken dat mijne scherpzinnige lezeressen (al lang geraden hebben) niemand anders dan de zanger Noureddin, die zijn geluk alleen aan zijn persoon en niet aan zijne waardigheid willende te danken hebben, *à la Jean de Paris*, een oogenblik voor zijn eigen medelinger gespeeld heeft.

Op die wijze eindigt het stuk tot groote vreugde van Lalla-Rookh, tot groote verbazing van den armen Baskir en onder de luide toejuichingen van het publiek.

Aangekomen Passagiers.

Per N. I. bark *Comba Torida*, de heer Maidman en familie, van Socrabaja via Samarang.

Vertrrokken Passagiers.

Per Ned. fregatschip *Noach*, gezagv. P. Wierix, de heer Kervel, echtg. en 5 kinderen, Mevr. de wed. Kervel met 2 kinderen, de geageerde sergeanten J. R. van Sijlow Blomberg, M. F. Bonta en W. F. Mariou, de gegageerde flankeurs T. F. E. Twelker, G. de Vries Zeilstra en de gepasport. hospitaal-soldaat J. Kramer en de flankeur J. N. A. Jaspas, naar Nederland.

BEWAANDE LIGGENDE SCHRIFTELIJKTEN.

AAF en UITVOER te Padang van den 12 tot en met den 18 Sept. 1862.

AANKOMEN.

Van Grisee, per *J. hanté Elnabeh*, gezagv. J. Worthington. 80 koffasjes zout, *Gouvernement*, 8190 st. stroozakken, order. 25 eerg Eur. gedr. kluifjes, de *Gezagsouder*.

Van Samarang en Grisee, per *Comba Torida*, gezagvoerder *Sich Achmad bin Machfoet Dugaf*.

300 koffasjes zout, *Gouvernement*, 92,000 pees Java sikaren, 700 pic. koperwerk, 102 eerg. soekin, de *Gezagsouder*, 100 pees nandipillan, 150 pees chitren, 1 kist moderasen, 1 kist manufactuur, 1 kist en 2 vaten papaja, order. 29 pees Java salz, 30 pr. kinderschoenen, 63 pr. gebord. muller, 123 pr. hal mullen, *Ako*.

UITVOER.

Naar Nederland, per Ned. schip *Paul Johan*, gezagv. A. Koef. 11,025 pic. koffij, 21,300 pic. zw. peper, 111,400 pic. rotting, 176,000 pic. gom-elastiek, 80,000 pic. kute p r ha, 10,000 patta glutan, 608 st. koehuid, 301 st. busfuitjes, *Paise, Stecker & Co.*

AANGEKOMEN Schepen te Padang.				VERTROKKEN Schepen van Padang.			
DAATUM.	VLAAG.	SOORT.	NAM. B. SCHIEPER.	DAATUM.	VLAAG.	SOORT.	NAM. B. SCHIEPER.
Sept. 11.	N. I.	bark	Johanna Eliah, Worthington, Grisee, Coubas Torida, Secu Segaf, Suwab, Jem.	Sept. 11.	Ned.	bark	Paul Johan, Brouse
12.	N. I.	bark		12.	Ned.	bark	
13.	N. I.	bark		13.	Ned.	bark	
14.	N. I.	bark		14.	Ned.	bark	
15.	N. I.	bark		15.	Ned.	bark	
16.	N. I.	bark		16.	Ned.	bark	
17.	N. I.	bark		17.	Ned.	bark	
18.	N. I.	bark		18.	Ned.	bark	

CORRESPONDENTIE.

Door tijd- en plaatsgebrek kan het stuk van den heer G..... te P..... in dit nummer niet opgenomen worden.

N. N. te P....., Uw schrijven kan niet geplaatst worden, de belangen daarin besproken zijn te individueel dan dat het publiek daarin belang zoude kunnen stellen. Wij raden U aan U tot de desbetreffende autoriteit te wenden. Het stuk is ter Uwer dispositie.

Van elk artikel in dit nummer voorkomende, en niet door anderen getekend, stellen zich voor de wet als schrijvers bekend de uitgever.

Geprint bij v. EDELHOFF & FABITIUS te Padang.